

לימוד תורה בעמידה או בישיבה

מימות משה ועד רבן גמליאל לא היו לומדים תורה אלא מעומד. משמת רבן גמליאל, ירד חולי לעולם, והיו למדים תורה מיושב. וזהו ששנינו, משמת רבן גמליאל בטל כבוד תורה.

משה בהר סיני בעמידה או בישיבה

כתוב אחד אומר, "בַּעֲלֹתֵי הַהָרָה לָקַחְתָּ לְוַחַת הָאֲבָנִים לְוַחַת הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַתְתָּ ה' עִמָּךְם וְאֵשֶׁב בְּהָרָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אֶכְלֹתִי וּמַיִם לֹא שָׁתִיתִי" (דברים ט' ט'). וכתוב אחד אומר, "וְאֶנְכִי עֹמְדִי בְּהָרָה כְּמִיּוֹם הָרֵאשִׁי אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וַיִּשְׁמַע ה' אֵלַי גַּם בַּפֶּעַם הַהוּא לֹא אָבָה ה' הִשְׁחִיתֶנִּי" (דברים י"י), ונאמרו מספר אופנים ליישב את שני הכתובים^א.

- א. לדברי רב – משה היה עומד ולומד מפי הגבורה, ויושב ושונה שנית לבדו מה שלמד.
- ב. ולדברי רבי חנינא – משה לא היה עומד לגמרי, ולא יושב לגמרי, אלא שוחה [כלומר כפוף].
- ג. ולדברי רבי יוחנן – משה היה עומד, כמבואר בכתוב השני, ומה שנאמר בכתוב הראשון שישב בהר, אין הכוונה ישיבה ממש, אלא הכוונה לכך שנתעכב שם ארבעים יום, שאין ישיבה אלא לשון עיכוב, כמו שנאמר, "וַיִּתְּשְׁבוּ בְּקֶדְשׁ יָמִים רַבִּים כְּמִיּוֹם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם" (דברים א' מ"ו)
- ד. ולדברי רבא – הלכות רכות ונוחות, שקל להבינן, היה לומד מעומד, והלכות קשות היה לומד מיושב.

קריאה על ידי יחיד או על ידי רבים

א. בתורה.

הן קריאת התורה עצמה בציבור, והן תרגומה לציבור [שהיו רגילים שהמתורגמן היה מתרגם התורה לציבור], על ידי אחד^ב ולא על ידי שנים.

^א לכאורה אין כאן סתירה, שהרי הפסוק הראשון מדבר בארבעים יום הראשונים, והפסוק השני מדבר בארבעים יום האחרונים. ויל"ע בדבר.

^ב פירוש, שאין קורא אלא אחד. מכאן קשיא למה שפירש רבינו משולם ... דשמונה פסוקים [אחרונים] שבתורה יחיד